

VUOSIKERTOMUS 2010

Hämeenlinnan A-klinikkatoimi

Kuva: Klaus Olsen

SISÄLLYSLUETTELO

Vuosi 2010 Hämeenlinnan A-klinikkatoimessa.....	2
Vuosi 2010 yksiköittäin.....	3
Hallinto, talous, kunnat, yhteistyökumppanit ja henkilökunta vuonna 2010.....	6
Liitteet.....	9

VUOSIKERTOMUS 2010

Vuosi 2010 Hämeenlinnan A-klinikkatoimessa

A-klinikkasäätiön Hämeenlinnan A-klinikkatoimi tuottaa seudullisia monipuolisia ehkäisevän ja korjaavan päihdetyön hoito- ja asiantuntijapalveluita riippuvuusongelmista kärsiville asiakkaille, heidän läheisilleen sekä yhteistyötahoille. Hämeenlinnan seudun muodostavat Hämeenlinnan kaupunki sekä Hattulan ja Janakkalan kunnat. Lievästi muuttovoittoisen seudun yhteinen väestöpohja on noin 93 000 asukasta. 1.1.2009 voimaan astuneen kuntaliitoksen jälkeen Hämeenlinnan asukasmäärä on 66 600. Yhteistyö seudun kuntien kanssa perustuu kumppanuussopimukseen, joissa keskeistä on keskinäinen luottamus ja yhteinen vastuu hyvinvointitehtävän toteuttamisesta. Hämeenlinnan seudun lisäksi palveluja tuotetaan myös Riihimäen ja Forssan seudun kunnille.

Kertomusvuoden aikana A-klinikkatoimen henkilöstö osallistui laajalla edustuksella Kansalliseen mielenterveys- ja päihdesuunnitelmaan liittyvän seudullisen mielenterveys- ja päihdetyön toimintaohjelman 2010-2015 laatimiseen. A-klinikkatoimi oli kertomusvuoden aikana aktiivisesti mukana myös Mainiemen päihdetyön kehittämissyksikön koordinoimassa Välittäjä-hankkeessa. Hankkeessa vahvistettiin Hämeenlinnan seudun peruspalveluissa työskentelevän henkilöstön päihde- ja mielenterveystyön osaamista mm. koulutuksen keinoin. Hanke järjesti vuoden aikana yhdessä A-klinikkatoimen Ehkäisevän päihdetyön yksikön ja Tampereen A-klinikkatoimen koulutusyksikön kanssa Hattulan ja Janakkalan kotipalveluhenkilöstölle suunnatun koulutussarjan *Ikä ja päihheet*.

VUOSIKERTOMUS 2010

Vuosi 2010 yksiköittäin

A-klinikka

Hämeenlinnan A-klinikka on avohoitoyksikkö päihdeongelmallisille ja muille riippuvuusongelmallisille ja heidän läheisilleen. Hoitoon voi hakeutua ilman lähetettä joko puhelimitse tai tulemalla päivystysvastaanotolle. Palvelut ovat maksuttomia kumppanuuskuntien eli Hämeenlinnan, Janakkalan ja Hattulan asukkaille.

A-klinikan kokonaissuoritemäärä oli vuonna 2010 yhteensä 7113. A-klinikalla oli vuoden aikana 697 asiakasta, joista valtaosa oli tullut hoitoon alkoholiriippuvuuden vuoksi. Huumeongelmaisia oli 116 ja sekakäyttäjää 74. Käyntejä kertyi yhteensä 5571, joista suurin osa (3593) oli yksilötapaamisia. Ryhmäkäyntejä oli 320 ja pari- tai perhetapaamisia 228. Kotikäyntejä kertomusvuoden aikana tehtiin yhteensä 69. Vuoden 2010 alussa kahdeksan korvaushoitopotilasta siirrettiin sisäisesti A-klinikalta Living Roomiin A-klinikan henkilöstön työpaineen tasaamiseksi.

Living Room

Living Room on seudullinen terveysneuvontapiste ensisijaisesti suonensisäisiä huumeita käyttäville asiakkaille. Yksiköstä saa anonymisti tartuntatautitestausta, rokotuksia ja tartuntatauteihin liittyvää neuvontaa. Anonyymejä testaus- ja neuvontapalveluita voivat käyttää myös muut seudun asukkaat. Living Roomissa voi vaihtaa käytetyt huumeidenkäyttövälineet puhtaisiin, saada palveluneuvontaa ja -ohjausta ja osallistua ”olohuoneessa” tapahtuvaan toimintaan.

Living Roomissa kävi kertomusvuoden aikana 226 asiakasta. Asiakaskäyntejä kertyi yhteensä 2344, joista Living Roomissa 2149 ja liikkuvassa yksikössä 120. Suonensisäisesti huumeita käyttävien asiakkaiden lisäksi yksikössä kävi vuoden aikana testeissä ja rokotettavana yhteensä 75 ei-huumeidenkäyttäjää. Kaiken kaikkiaan testeissä kävi 83 eri henkilöä joille tehtiin yhteensä 170 testiä. Rokotuksia annettiin 11 henkilölle. Ruiskuja ja neuloja vaihdettiin noin 32 000 kappaletta. Käytettyjen ruiskujen ja neulojen palautus toimi hyvin: ruiskuista 97 % ja neuloista 96 % palautui käytön jälkeen takaisin yksikköön.

Vuoden 2010 alussa Living Roomin toimintaa uudistettiin aloittamalla korvaushoito ja asiakassirot A-klinikalta. Vuoden aikana korvaushoidossa oli yhteensä 8 asiakasta. Koska Living Roomin liikkuva yksikkö ei onnistunut monista yrityksistä huolimatta juurikaan löytämään asiakkaita, sen

toiminta päätettiin lopettaa vuoden 2011 alusta. Syksyllä 2010 Living Room vietti 10 - vuotisjuhliaan. Tapahtumasta uutisoitiin Hämeen Sanomissa ja Ylen alueuutisissa.

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön yksikön työn yleisenä tavoitteena on tukea Hämeenlinnan seutukunnan asukkaiden hyvinvointia ja ehkäistä päihdeongelmien kehittymistä. Ehkäisevä päihdetyö rakentuu verkostoyhteistyöstä ja Paikallinen alkoholipolitiikka (PAKKA)- ja Seudullisuus alkoholilupiin - hankkeissa kehitetyistä toimintavoista. Esimerkiksi vuoden 2008 lokakuussa päättyneen Seudullisuus alkoholilupiin -hankkeen jälkeen alkoholilupalausuntojen antamista on jatkettu erillisellä seudullisella sopimuksella yhteistyössä kuntien ja lupaviranomaisen kanssa. Ehkäisevää päihdetyötä on kehitetty viime vuosina elämänkaarimallin mukaiseksi, joten työ kohdistetaan kaikille ikäryhmille lapsista vanhuksiin.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin kaksi päihdefoorumia, joista jälkimmäisessä luovutettiin seudun kunnille vetoamus päihdeilmaston muutokseen pyrkimiseksi. Ehkäisevä päihdetyö järjesti lisäksi Hattulan ja Janakkalan kotipalveluhenkilöstölle Tampereen A-klinikkatoimen koulutusyksikön toteuttaman *Ikä ja päihteet* -koulutuskokonaisuuden. Lisäksi A-klinikkasäätiön keskustoimiston Lasinen lapsuus -toiminnan kanssa yhteistyössä järjestettiin koulutusta vanhempien päihteidenkäytön puheeksiottamisesta. Yksikkö oli aiempien vuosien tapaan mukana myös seudun nuorille suunnattujen tapahtumien (mm. Futuuri, Kesäloma Express) suunnittelussa ja toteutuksessa.

Asumispalvelut

Hämeenlinalaisille suunnatut asumispalvelut koostuvat tukiasuntopalveluista, sosiaalisesta isännöinnistä ja aluetupatoiminnasta. A-klinikkasäätiön omistukseen vuonna 2007 siirtyneessä Sotkankodissa on 10 rivitaloasuntoa. Takumäen 18 asunnon rivitalokiinteistö siirtyi 1.1.2009 A-klinikkasäätiön omistukseen. Muut palveluiden piirissä olevat asunnot on välivuokrattu tai ainoastaan sosiaalisen isännöinnin piirissä. Asumispalveluissa asioi vuoden 2010 aikana 99 asiakasta. Asiakkaista valtaosa (71) oli miehiä. Asumisvuorokausia kertyi yhteensä 14 707. Tukiasumisvuorokausien määrä on jatkanut hidasta laskuaan, mikä johtuu tietoisesta päätöksestä luopua osasta välivuokrattuja asuntoja. A-klinikkasäätiön omistuksessa olevien tukiasuntojen kysyntä ja käyttöaste ovat pysyneet hyvinä.

Kuntoutumisyhteisö Holstila

Kuntoutumisyhteisö Holstila on 22-paikkainen, päihdeongelmallisille miehille ja naisille tarkoitettu asumispalvelu- ja kuntoutumisyhteisö. Yhteisön toiminnan tavoitteena on päihteidenkäytöstä irtautuminen ja kuntoutuminen mahdollisimman omatoimiseen elämään.

Kertomusvuonna yhteisön palveluja käytti 40 eri asiakasta, joille muodostui 47 eri kuntoutusjaksoa. Asiakkaista 12 oli uusia kontakteja kuntoutumisyhteisössä. Asiakkaista valtaosa

(36) oli miehiä ja suurimman ikäryhmän muodostivat 50 - 59 -vuotiaat. Asiakkaiden yhteiseksi kuntoutumisvuorokausien määräksi tuli 7767 käyttöasteen ollessa jälleen korkea, 97 %.

Yhteisön uusien toimitilojen suunnitteluprosessi eteni hienosti yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin ja Y-säätiön kanssa. Syksyllä 2010 haettiin ARA-rahoitusta 25 asunnon ja palvelutilojen rakentamiseen, ja tavoitteena on aloittaa rakentaminen syksyn 2011 aikana.

Katkaisuhoitoyksikkö

Katkaisuhoitoyksikkö on 10-paikkainen, naisia ja miehiä palveleva päihdekierteen katkaisuun auttava yhteisö. Katkaisuhoidon keskeinen tavoite on päihdekierteen katkaisu ja vieroitusoireiden hoito sekä oman elämäntilanteen saaminen hallintaan.

Yksikössä oli kertomusvuoden aikana hoidossa 233 asiakasta. Hoitovuorokausia kertyi 2587 ja hoitojaksoja 331. Vuoden 2010 aikana katkaisuhoitoyksikön asiakasmäärä ja hoitovuorokaudet laskivat vuosia vakaana pysyneestä tasosta noin kymmenyksellä. Tämä selittyy asiakkaiden reaktiolla asiakasmaksujen tiukennettuun perintään, mutta myös muiden hoitopaikkojen ohjauksikäytännöissä tapahtuneita muutoksia on syytä tarkastella jatkossa.

Aikaisempien vuosien tapaan suurimmalla osalla (162) katkaisuhoidon asiakkaista oli alkoholiongelma. Myös sekakäyttäjiä (28) ja huumeriippuvaisia (15) oli suunnilleen edellisvuoden tapaan. Yleisimmin asiakkaat hakeutuivat katkaisuhoitoon oma-aloitteisesti. Perinteisten katkaisuhoitojen lisäksi katkaisuhoitoyksikköä käytettiin intervallihoitoihin ja hoidon tarpeen arviointiin.

Kuntouttava laitoshoido

Hämeenlinnalaisten asiakkaiden kuntouttavan laitoshoidon tarpeenarviointi ja suositus kuntaosuuden myöntämisestä tehdään A-klinikan työryhmässä. Kuntouttava laitoshoido ostetaan valtakunnallisia palveluja tuottavista kuntoutuslaitoksista. Kuntouttavaa laitoshoidoa ostettiin kertomusvuoden aikana Hämeenlinnan ulkopuolelta 30 hämeenlinnalaisille yhteensä 1835 hoitovuorokautta. Vuoden 2010 aikana kehitettiin laitoshoidon tarpeen arviointia A-klinikan ja katkaisuhoitoyksikön yhteistyönä ja sen rinnalla suunnitelmallisuutta siirtymisprosessissa avo- ja laitoshoidon välillä. Laitoshoidon tuloksellisuutta pyrittiin lisäämään hyödyntämällä A-klinikkatoimen koko palvelukokonaisuutta ja korostamalla laitoshoidoa edeltävää yksilöllistä hoitosuunnitelmaa. Intervallijaksoja katkaisuhoidossa ja kuntoutusyhteisössä sekä tuetun asumisen palveluita käytettiin tehostetusti avohoidossa selviytymisen tukena

Nuorten selviämisasema

Nuorten selviämisaseman toiminta on pääasiassa partiointia Hämeenlinnan kaduilla perjantain ja lauantain välisinä öinä ja erilaisissa tapahtumissa. Vuoden aikana päivystyksiä kertyi yhteensä 41 ja kontakteja nuorten kanssa toteutui 1180. Kaduilla tai nuorisotiloissa huollettiin yhteensä 31 nuorta, terveydenhuollollisia palveluita tarjottiin 17 nuorelle. Kotiin toimitettiin vuoden aikana 10 nuorta. Erilaisia yhteistyöpalavereita oli vuoden aikana 88 ja konsultaatioita 43.

VUOSIKERTOMUS 2010

Hallinto, talous, kunnat, yhteistyökumppanit ja henkilökunta vuonna 2010

Hämeenlinnan A-klinikkatoimen hallinto

Hämeenlinnan A-klinikkatoimi on kuulunut 1.1.2006 alkaen A-klinikkasäätiön hallintoon, jonka hallituksen puheenjohtaja on Aulikki Kananoja, toimitusjohtaja 31.12.2009 saakka Lasse Murto, talousjohtajana Kari Pätynen ja johtavana ylilääkärinä Pekka Heinälä. Vuoden 2010 alusta A-klinikkasäätiön toimitusjohtajana on toiminut Olavi Kaukonen. Hämeenlinnan A-klinikkatoimen aluejohtajana toimii Hanna Ahokas ja toimistosihteerinä Terhi Tyrylä.

Talous

Hämeenlinnan A-klinikkatoimen liikevaihto oli 2.511.166 €, josta kuntien osuus oli 2.037.493 €.

Kunnat ja yhteistyökumppanit

A-klinikkasäätiöllä on kumppanuussopimukset Hämeenlinnan, Hattulan ja Janakkalan kanssa. Hämeenlinnan kaupunki käyttää ja rahoittaa koko palveluvalikkoa. Hattula ja Janakkala käyttävät A-klinikan, katkaisuhuoltoyksikön, Living Roomin ja ehkäisevän päihdetyön palveluita.

Yhteistyö seudun kuntien kanssa perustuu kumppanuussopimuksiin, joissa keskeistä on keskinäinen luottamus ja yhteinen vastuu hyvinvointitehtävän toteuttamisesta. Hämeenlinnan seudun lisäksi yhteistyötä tehdään Riihimäen ja Forssan seudun kuntien kanssa. Yhteistyökumppaneihin lukeutuvat lisäksi paikalliset järjestöt, kuten Hämeenlinnan Sininauha ry, Hämeen Mokia ry, Hämeenlinnan Seudun A-kilta ry ja Irti Huumeista ry. Muita yhteistyökumppaneita ovat Hämeen kuntayhtymän Mainiemen kuntoutuskeskus, Mainiemen kehittämiskeskus, seurakunnat, poliisi, aluehallintovirasto ja Hämeen ammattikorkeakoulu.

Henkilökunta

Hämeenlinnan A-klinikkatoimessa oli vuonna 2010 henkilökuntaa 35 henkilöä. Henkilökunta jakautui yksiköittäin ja tehtävittäin vuonna 2010 seuraavalla tavalla:

A-klinikka

Päivi Antila / osastonhoitaja
Sivi Raitanen / sosiaaliterapeutti
Eeva Daavittila / terapeutti
Eveliina Haikka / nuorisoterapeutti
Susan Nurminen / sairaanhoitaja
Mikko Kemppainen / sairaanhoitaja
Mikko Niinimäki / sairaanhoitaja
Riikka Aronen / kehittäjäpäihdetyöntekijä (Välittäjä-hanke)

Katkaisuhoitoyksikkö

Raimo Lönnqvist / yksikköjohtaja
Päivi Saari / osastonhoitaja
Leila Logren / ohjaaja
Maria Nurminen / ohjaaja
Nina Viljanen / ohjaaja
Ari Tuomisto / ohjaaja

Living Room

Jutta Pääkkönen / osastonhoitaja
Niina Kettunen / sairaanhoitaja
Klaus Olsen / ohjaaja
Mervi Martikainen / ohjaaja

Ehkäisevä päihdetyö

Risto Holstila / yksikköjohtaja
Riikka Hölsö / koordinaattori

Asumispalvelut

Kari Jarho / vastaava ohjaaja
Seija Juntunen / ohjaaja
Sirkka-Liisa Miettinen / aluetupaemäntä
Susanna Heinonen / ohjaaja

Kuntoutumisyhteisö

Jaakko Vesterberg / yksikköjohtaja

Hilla Aalto / sairaanhoitaja

Ari Tikka / ohjaaja

Ismo Husso / ohjaaja

Airi Rapikisto / ohjaaja

Jukka Turkulainen / ohjaaja

Minna-Mari Sipponen

Nuorten selviämisasema

Markku Putkinen / toiminnanohjaaja

Hallinto

Hanna Ahokas / aluejohtaja

Terhi Tyrylä / toimistosihteeri

Klaus Olsen / ATK-tuki

LIITTEET

A-klinikan asiakasmäärät kunnittain v. 2010

<u>Kunta</u>	<u>Asiakasmäärä</u>	<u>%-osuus asiakasmäärästä</u>
Espoo	1	0,1
Forssa	2	0,3
Hattula	36	5,1
Hausjärvi	1	0,1
Helsinki	2	0,3
Hämeenkoski	1	0,1
Hämeenkyrö	1	0,1
Hämeenlinna	588	83,1
Janakkala	63	8,9
Jyväskylä	1	0,1
Kalajoki	1	0,1
Kotka	1	0,1
Lahti	1	0,1
Riihimäki	6	0,6
Savonlinna	1	0,1
Tampere	2	0,3

Kaikki yhteensä **708**

A-klinikan suoritteet kunnittain v. 2010

<u>Kunta</u>	<u>Suoritteet</u>	<u>%</u>
Espoo	12	0,2
Forssa	3	0
Hattula	208	2,9
Hausjärvi	5	0,1
Helsinki	11	0,2
Hämeenkoski	1	0
Hämeenkyrö	2	0
Hämeenlinna	6355	89,3
Janakkala	491	6,9
Jyväskylä	1	0
Kalajoki	1	0
Kotka	2	0
Lahti	2	0
Riihimäki	7	0,1
Savonlinna	8	0,1
Tampere	4	0,1

Kaikki yhteensä **7113**

Katkaisuhoitoyksikön asiakkaat kunnittain v. 2010

Kunta	Asiakasmäärä	%-osuus asiakasmäärästä
Hattula	10	4.3
Hausjärvi	4	1.7
Hämeenlinna	187	80.3
Janakkala	22	9.4
Loppi	1	0.4
Riihimäki	9	3.9

Kaikki yhteensä 233

Katkaisuhoitoyksikön hoitovuorokaudet kunnittain v. 2010

Kunta	Hoitovuorokaudet	%-osuus hoitovuorokausista
Hattula	77	3.0
Hausjärvi	33	1.3
Hämeenlinna	2202	85.1
Janakkala	227	8.8
Loppi	3	0.1
Riihimäki	45	1.7

Kaikki yhteensä 2587

Living Roomin asiakaskäynnit kunnittain v. 2010

Kunta	Asiakaskäynnit	%-osuus asiakaskäynneistä
Hämeenlinna	2221	95
Hattula	66	3
Janakkala	35	1.5
Muu kunta	22	0.5

Kaikki yhteensä 2344